

Webinar Duurzame Gronduitgifte

15 oktober 2020

GROEN
ONTWIKKEL
FOND
S
BRABANT

Provincie Noord-Brabant

Frank Verhoeven Boerenverstand Belonen voor prestaties

Kringlooplandbouw en kringloopboeren

Halen meer uit minder!

Weinig aankoop van krachtvoer, kunstmest, bestrijdingsmiddelen

Geen maximale producties, maar optimale

Mest is niet het probleem, maar kunstmest en krachtvoer

Laten andere, vooral low-tech, oplossingen zien

Ze stellen de bodem binnen hun bedrijf centraal

het levert gewoon geld op!

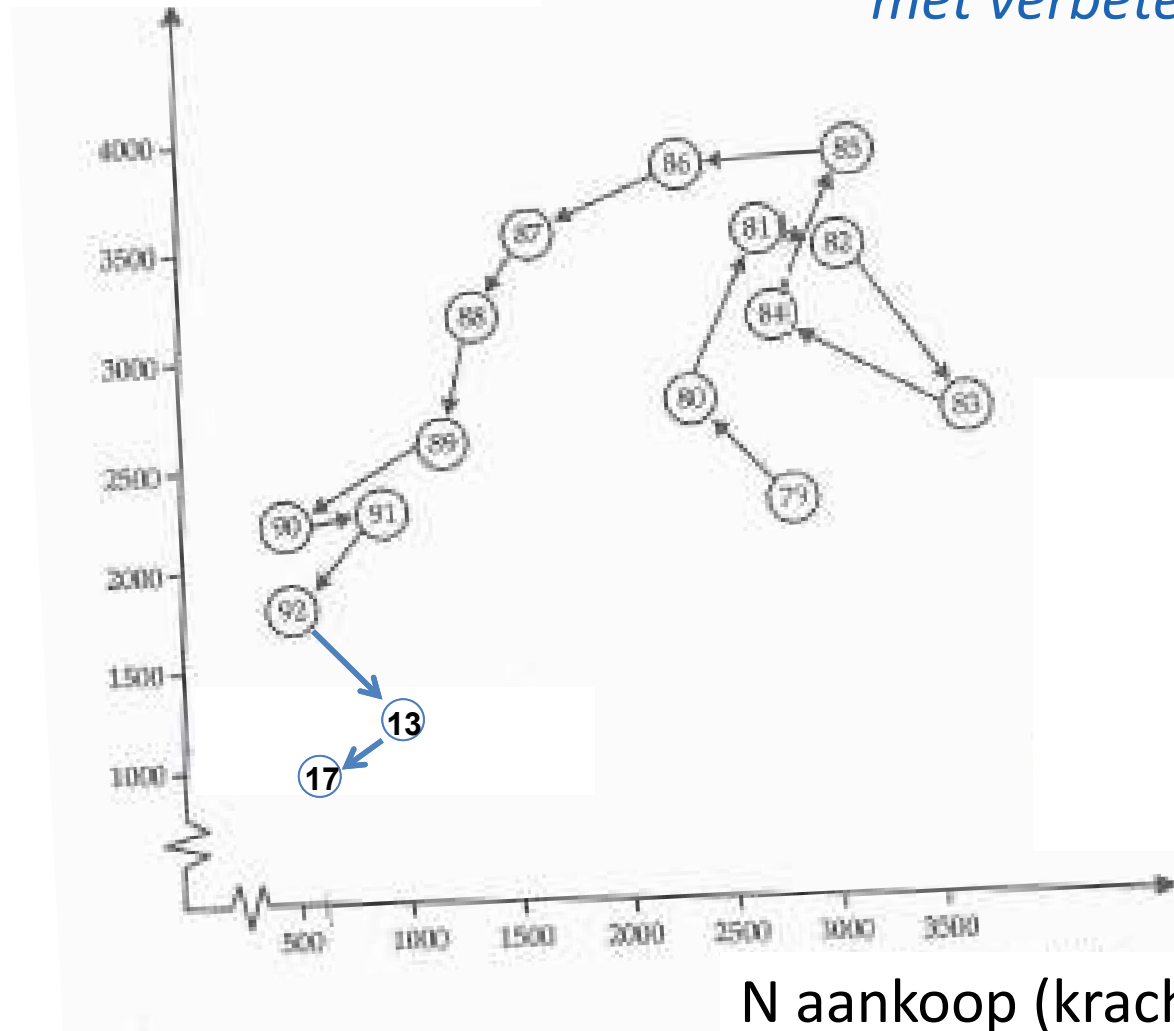

Wat is kringlooplandbouw?

N aankoop kunstmest

*Een zoektocht naar minder inputs,
met verbetering van het inkomen!*

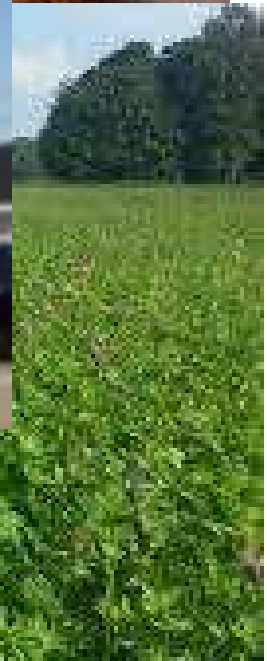
Fam. Hoeksma
Drogeham (Fr.)

Eigen resources verbeteren?

Thomas Dijkstra @Melkvee_Kievest · Feb 23

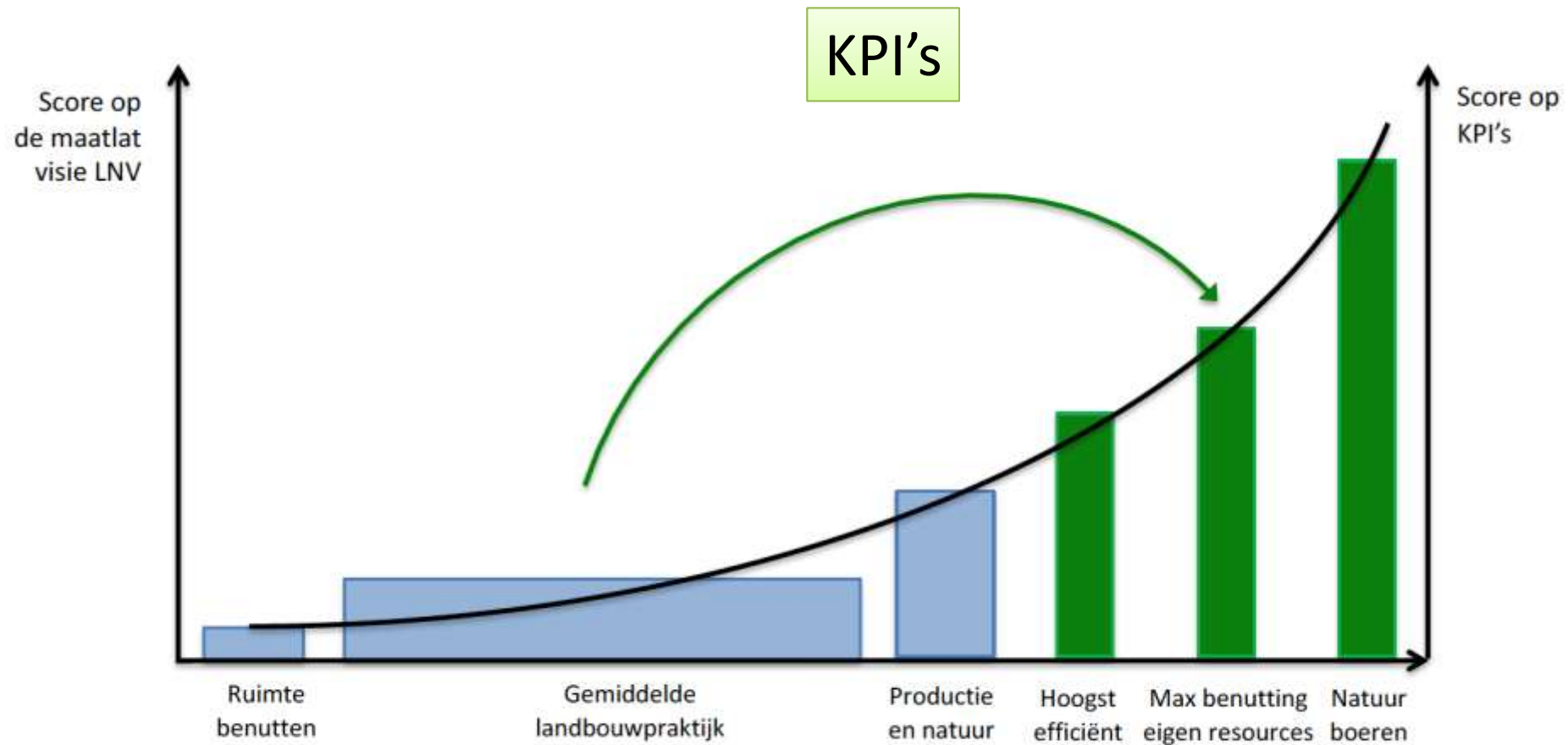
De laatste boxen zijn ook weer bijgevuld met een laagje stro, zoals elke dag 2 keer gebeurt. [#Februdairy](#)

Dus niet zo

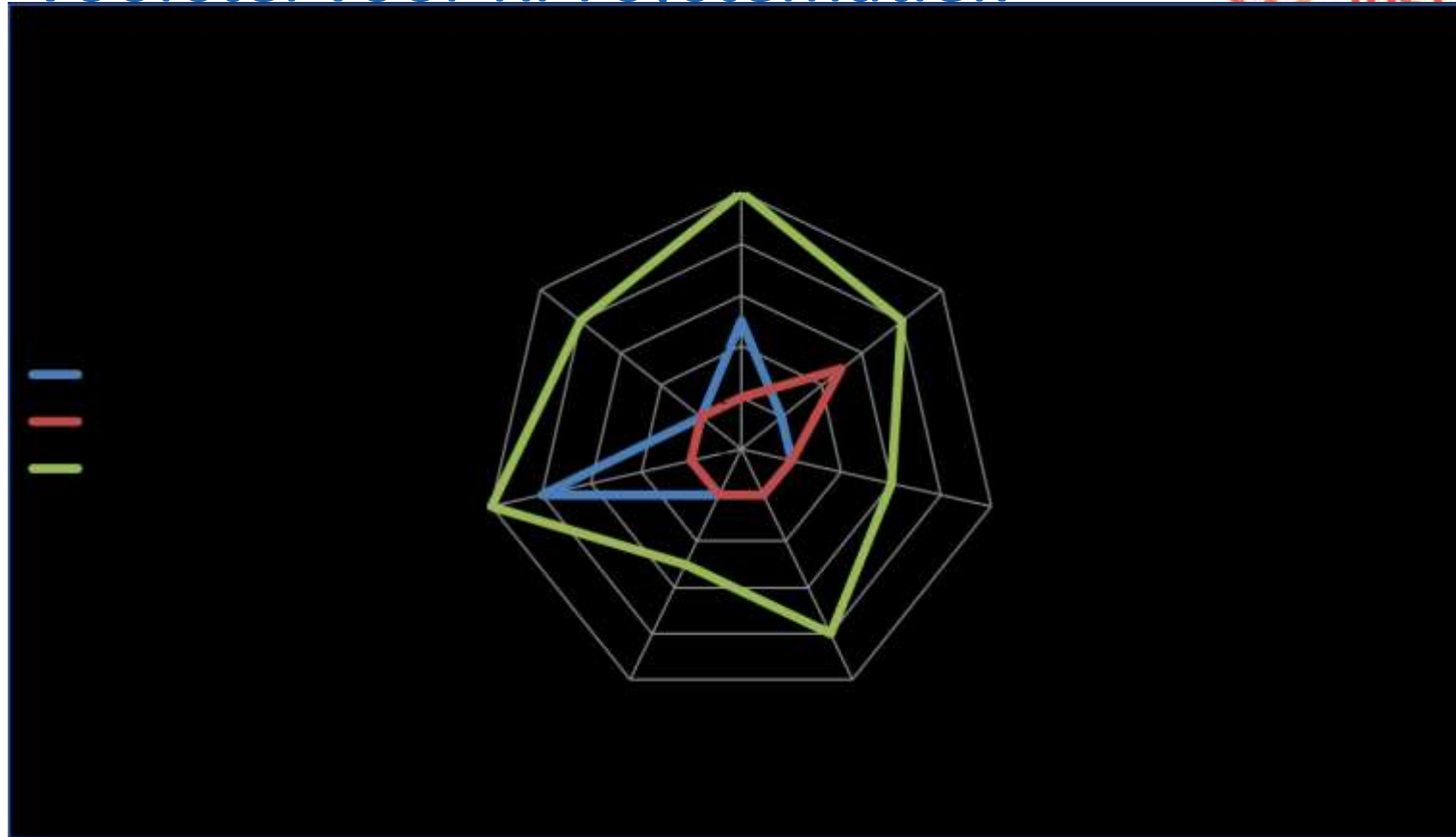

Kringlooplandbouw in de praktijk

Figuur i. Score van verschillende type bedrijven (breedte geeft aandeel weer) op de maatlat uit de visie LNV en de KPI's en de transitie van gemiddelde landbouwpraktijk naar kringloopboeren.

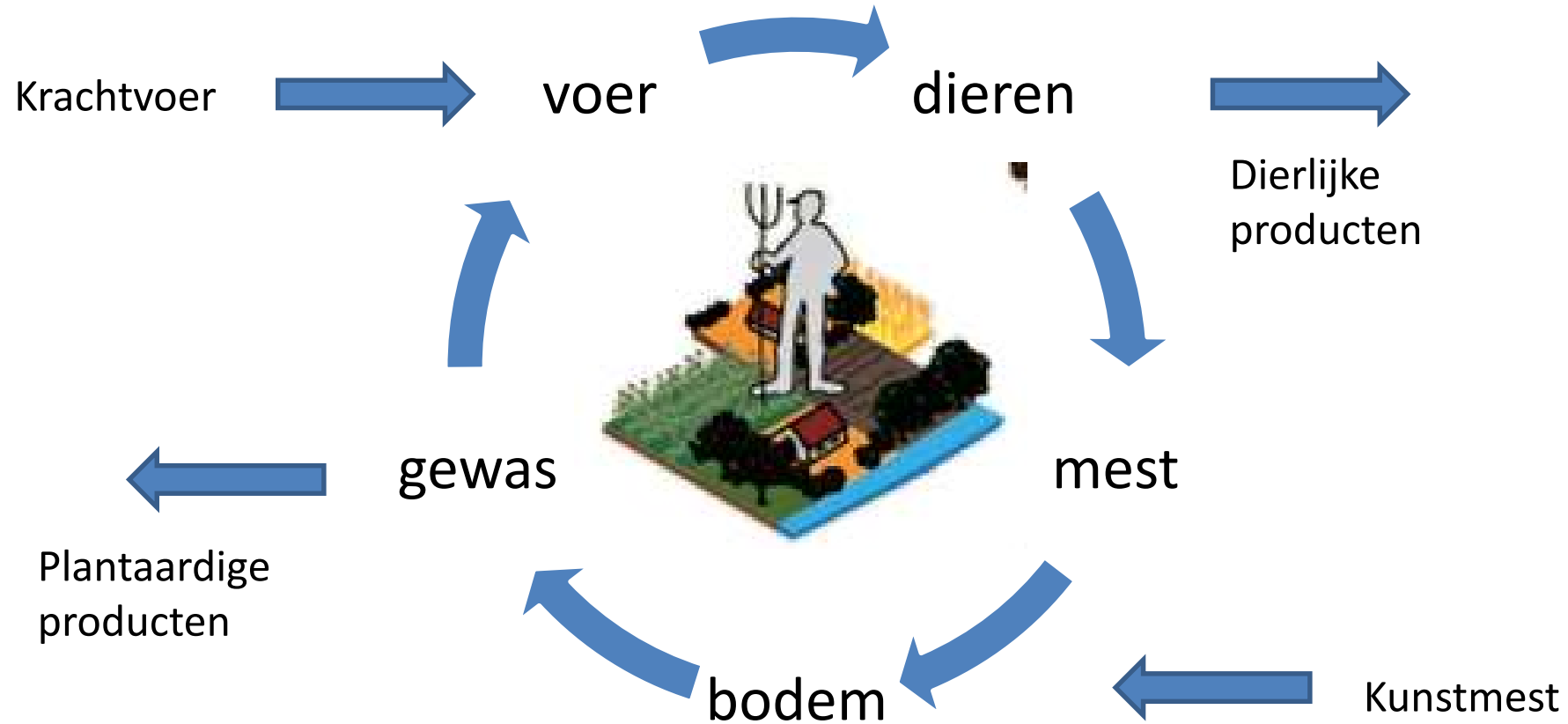
Voorstel voor KPI systematiek

Vervolgopdracht LNV: Erisman, Verhoeven, Scholten

KPI grondgebondenheid

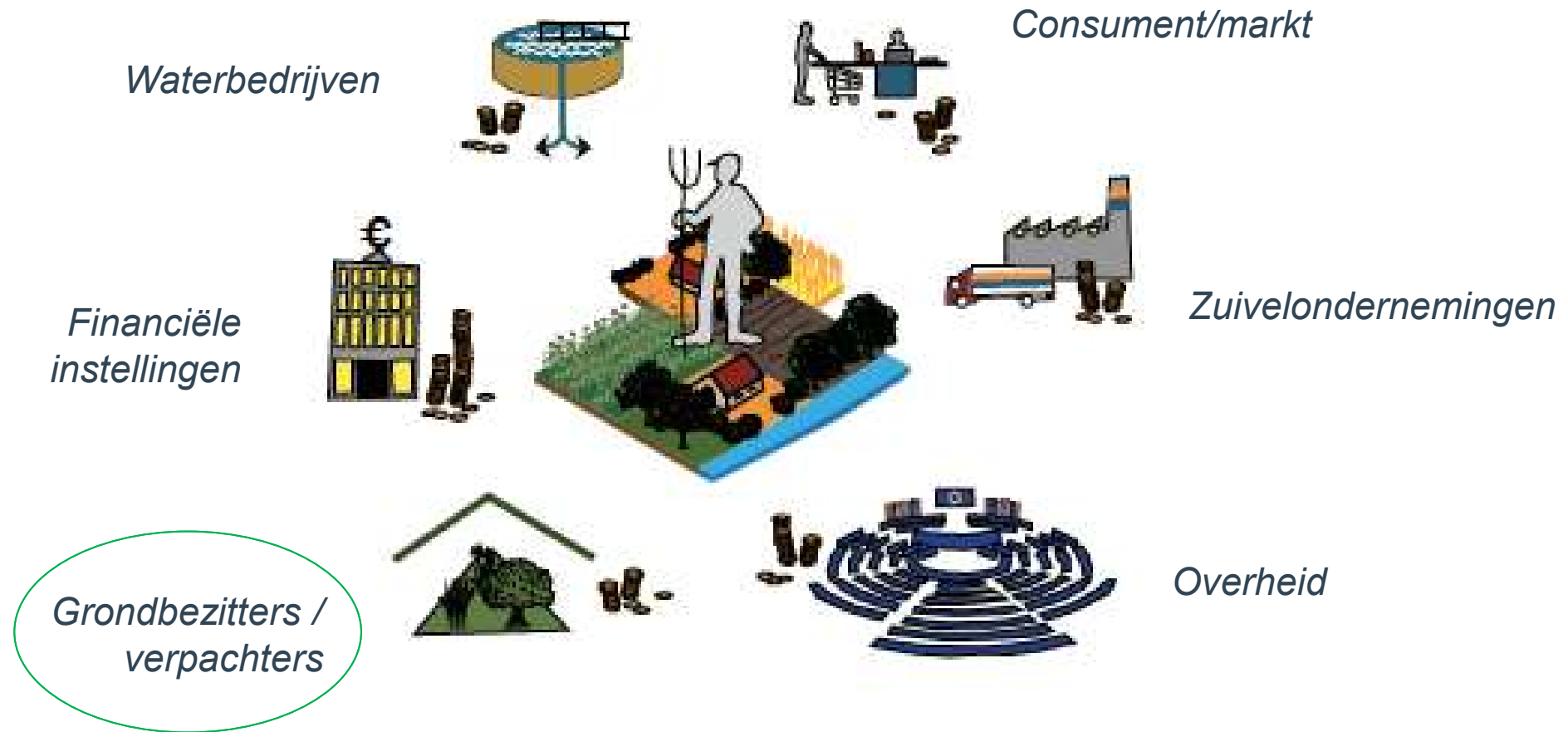

Stikstofrendement (NUE) =

[afvoer producten: (dierlijke producten + plantaardige producten)] /
[externe inputs: (Krachtvoer + Kunstmest + overig)]

Afrekenbare stoffenbalans

Beloningen stapelen

Onderwerp	Doelstelling/streefwaarden	Subsidiebedrag per jaar
Fosfaat	P205-bodemoverschot/ha voldoet aan < 0 kg/ha	€ 500,--
Stikstof	N-bodemoverschot/ha voldoet aan < 125 kg/ha* of Reductie > 25 kg/ha t.o.v. jaar ervoor	€ 500,--
Ammoniak	Kg NH ₃ /ha voldoet aan < 50 kg/ha of Kg NH ₃ /ha voldoet aan reductie > 5 kg/ha t.o.v. jaar ervoor	€ 500,--
Klimaat	g CO ₂ E/kg melk voldoet aan < 1350 g/kg melk* of g CO ₂ E/kg melk voldoet aan reductie > 100 g/kg melk	€ 500,--
Weidegang	Voldoet aan weidegang van minimaal 120 dagen/minimaal 720 uur of minimaal 120 dagen/6 uur per dag	€ 500,--
Totaal	Maximaal subsidiebedrag per jaar	€ 2.500,--

* Het effect van mineralisatie wordt niet meegenomen in uitstoot. De ingevoerde waarde voor stikstof en klimaat wordt met de emissiefactor per procent veengrond verlaagd.

PlanetProof: beloning via melkgeld

Natuur & Landschap

10,2% met overeenkomst

Natuur*

Eiwit van eigen land (%)

Topniveau > 60
Basisniveau > 50
Uw score 69

Stikstof bodem-overschot (kg N/hectare)

Topniveau < 140
Basisniveau < 150
Uw score 162

Ammoniakuitstoot (kg NH₃/hectare)

Topniveau < 75
Basisniveau < 80
Uw score 54

Blijvend grasland (%)

Topniveau > 60
Basisniveau > 40
Uw score 90

Natuur en landschap (beheerspakket of eigen verklaring)

Topniveau ja
Basisniveau ja
Uw score Ja

Broeikasgasuitstoot

1128,31 gram CO₂eq/kg melk

Stikstofbodembalans

85 kg/ha

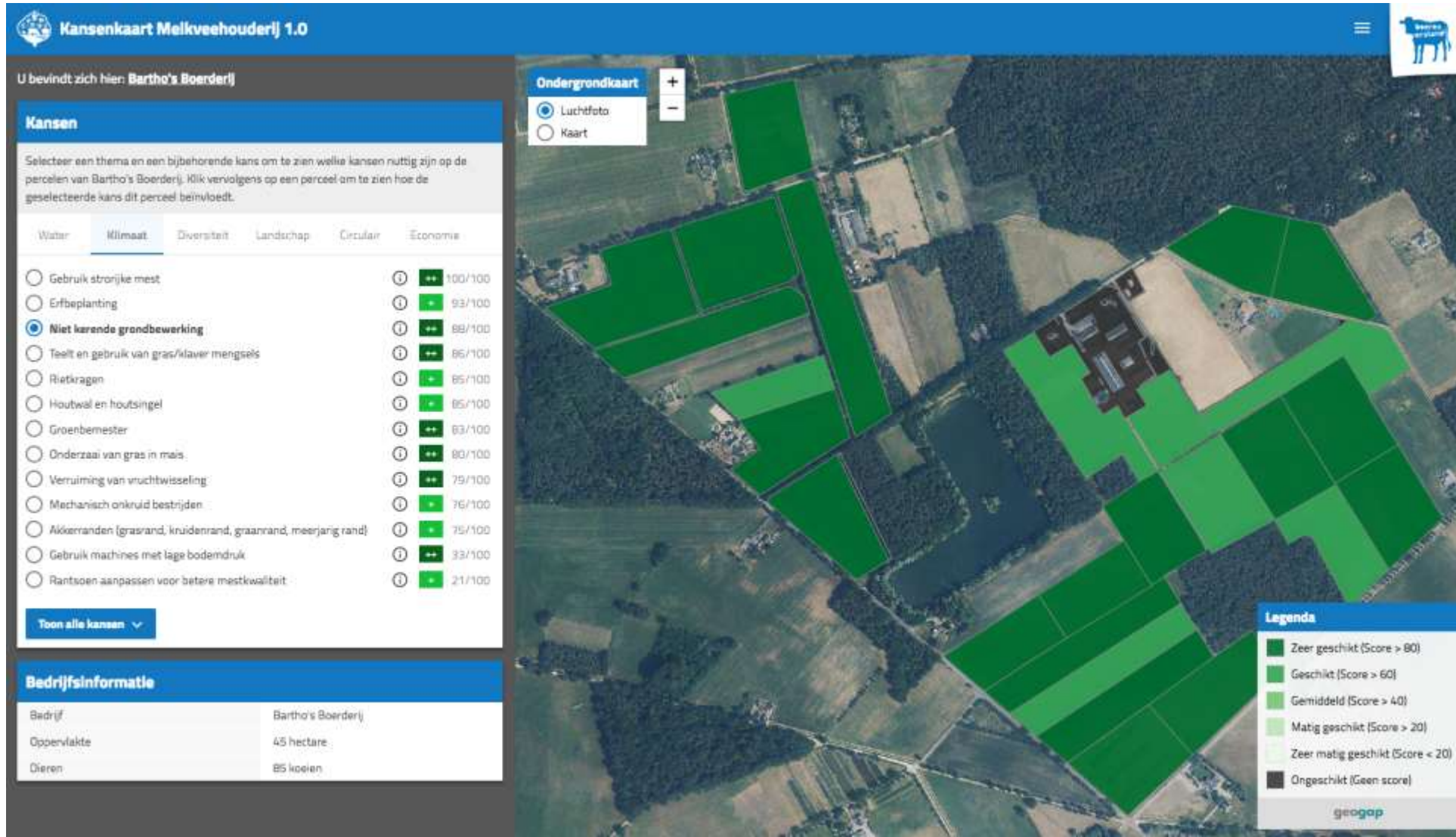

Ammoniakemissie

67,1 kg/ha

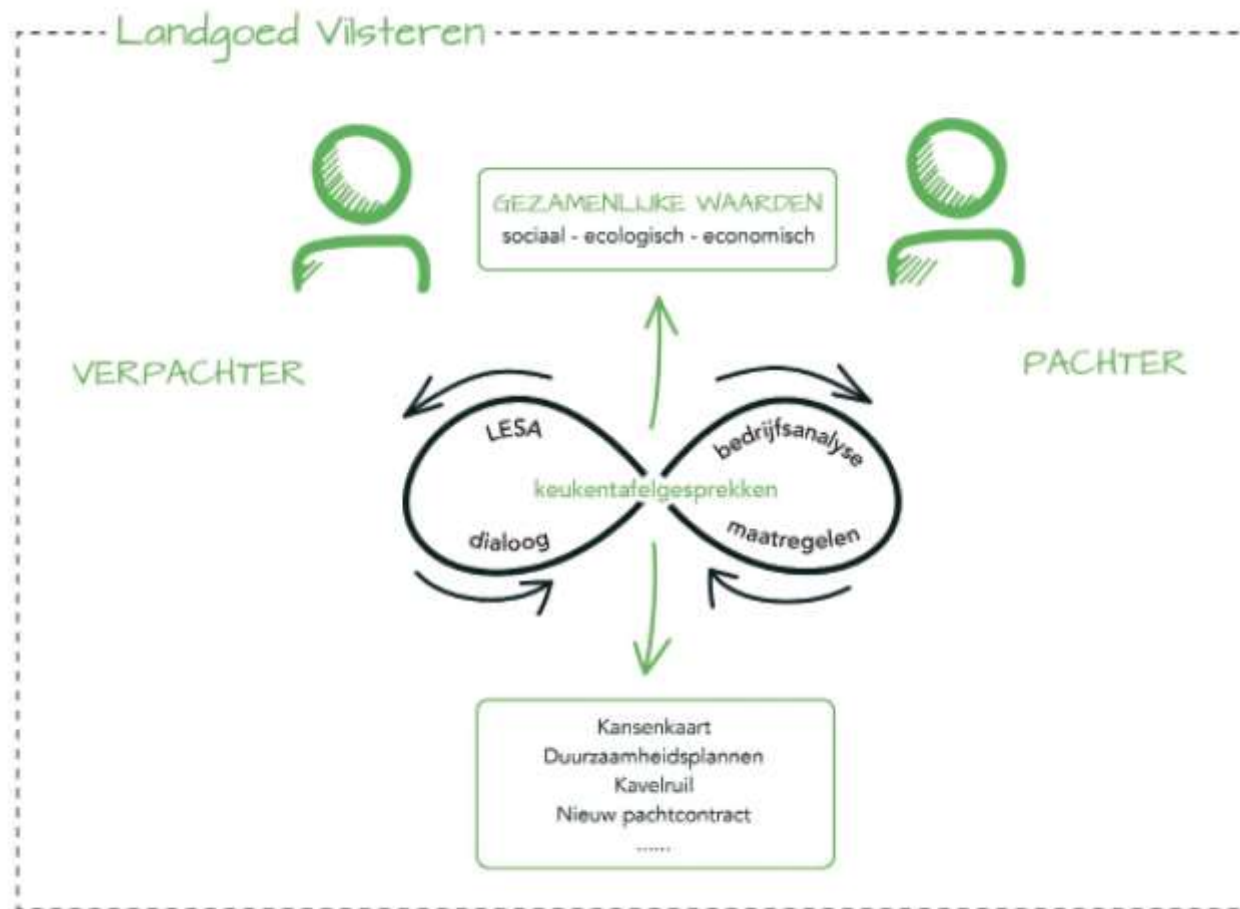

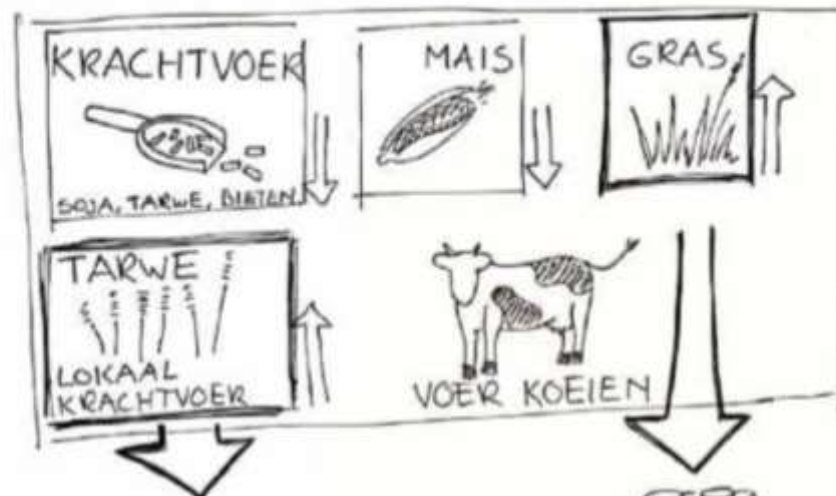

Een duurzame bodem onder landgoederen

VOER & LANDSCHAP

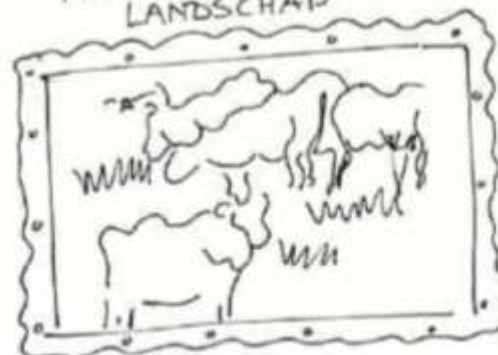

GRAANVELDEN
POSITIEVE BOUWSTEEN
LANDSCHAP

KORENSCHELVEN OP DE AKKER
NUENEN, AUG 1885
VINCENT VAN GOGH

GRASLANDEN
POSITIEVE BOUWSTEEN
LANDSCHAP

KOEIEN
1890
VINCENT VAN GOGH

© Liselore Burgmans
LOS Stad Om Land

Tot slot

- Hoe fixen we **meer bodem** onder de duurzame boeren in Brabant?
- Kringlooplandbouw is **integraal**, kringloopboeren laten EN EN EN zien. Ofwel meerdere prestatieindicatoren (KPI's) van toepassing!
- (blijvend) **Grasland** = van grote waarde voor duurzaam bodembeheer
- Maar ook stalsystemen en het **opwaarderen van dierlijke mest** om van de kunstmest af te komen
- KPI's kunnen een gezamenlijke taal zijn om het “**belonen voor prestaties**” mogelijk te maken (= biodiversiteits monitor). Graag aansluiten bij deze brede beweging bijvoorbeeld in pachtcontracten, voorkeursbeleid, etc..
- **De boer kan dit niet alleen!** Wat zetten we hier tegenover? Er zijn dus al werkende voorbeelden. Wie volgt!

Wethouder Toine van de Ven Robin van Bragt Gemeente Vught De Vughtse Gement

Pilot duurzame gronduitgifte is
een succes!

Toekomstbestendig uitgeven van grond

- Wij bevelen het aan!
- Financiële consequenties?

De Gement

- Een groot landbouwgebied
- Ruim 260 ha eigendom gemeente Vught
- Grotendeels reguliere pacht / ruim 40 ha geliberaliseerde pacht
- Pachtgronduitgifte in eigen beheer
- Belangrijk broedgebied voor weidevogels

Weidevogels

- Forse terugloop weidevogelpopulatie
- Inspanningsverplichtingen weidevogelconvenant voor Vught:
 - inzetten pachtgronden voor optimaal leefgebied
 - verpachten aan deelnemers weidevogelbescherming
- Volgende stap:
 - pilot Duurzame Gronduitgifte

Pilot Duurzame Gronduitgifte

- Doel: beter bodembeheer, actieve agrariër stimuleren
- Zoekgebied, 40 ha
 - aaneengesloten gebied met geliberaliseerde pacht
 - grenzend aan nieuw natuurgebied
 - attentiegebied EHS
 - veel legsels van weidevogels

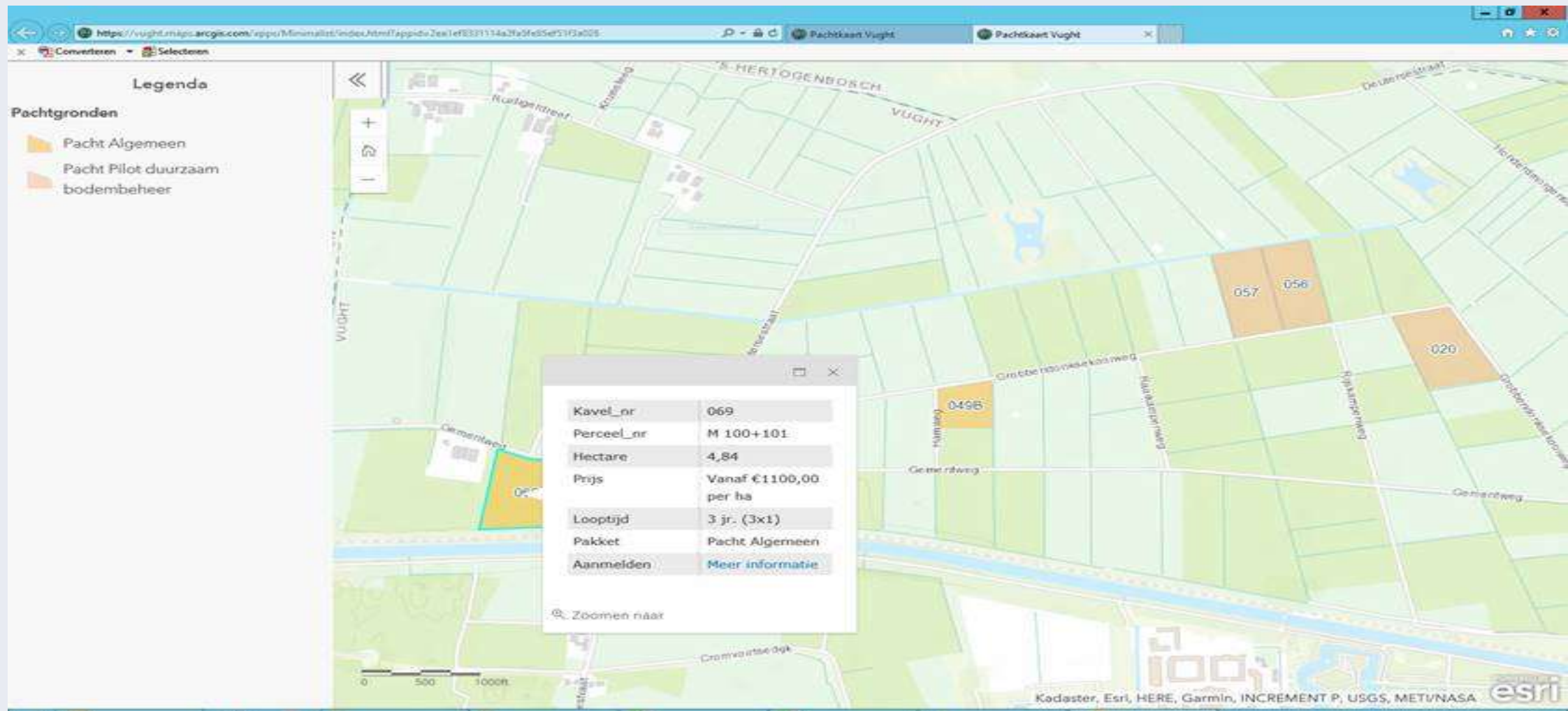
Aanpak: Gewoon beginnen!

- Informatie verzamelen, o.a. bij je eigen pachters
- Pachtcommissie als adviescommissie
- Digitale vernieuwing
- Nieuw pacht(uitgifte)beleid
- Evalueren en verbeteren

Hobbels op de weg...

- Capaciteit
- Verschillende belangen:
boeren/natuur/weidevogels/gemeente
- Complexe pachtwetgeving
- Reguliere pacht

Duurzame gronduitgifte komt van twee kanten

- Uitgifte van 6 jaar (3+3)
- Pachtpakket duurzaam bodembeheer, o.a.
 - Behoud grasland
 - Verplichte deelname weidevogelbescherming
 - Achterlaten gewasresten
 - Geen drijfmest
 - Stimuleren akkerrandenbeheer (in mindering op pachtprijs)
- Actieve kennisdeling via beheerplan

Agrariërs overwegend positief

- Kritische opmerkingen:
 - beperking drijfmest
 - er zijn al te veel regels
- Positieve geluiden:
 - aandacht voor de gronden
 - stimulering verduurzaming
 - actief beheer

Als je goed bent voor de grond,
is de grond goed voor jou

Eric van de Lockant Brabant Water

Duurzame gronduitgifte

brabant **Water**

Een gezonde bodem is
essentieel voor de
drinkwatervoorziening voor
nu en in de toekomst.

Kern pachtbeleid:

Minder negatieve impact op bodem en water geeft een lagere pachtprijs

- Geen kunstmest
- Geen chemische bestrijdingsmiddelen / significante reductie
- Verbod gewas
- Marktconforme prijs
- Verschillende pakketten
- Hogere ambitie – meer korting

Voorbeelden maatregelen

- A Alleen bemesten met vaste mest
- A Mestvrij zone i.c.m. bloemenrijke rand
- A Waterberging

- B Vruchtwisseling 2 jaar akkerbouwgewassen - 2 jaar gras(klaver)
- B Uitgestelde maaidatum
- B Begrazen met schapen (max 4 GVE/ha)

- C Nestbescherming weidevogels
- C Blijvend grasland
- C Extra organisch materiaal aanvoeren (bijv. extra maaisel of compost):

- D Maatregelen door ondernemers aangedragen. Ruimte voor ondernemerschap

Hoe zijn we begonnen

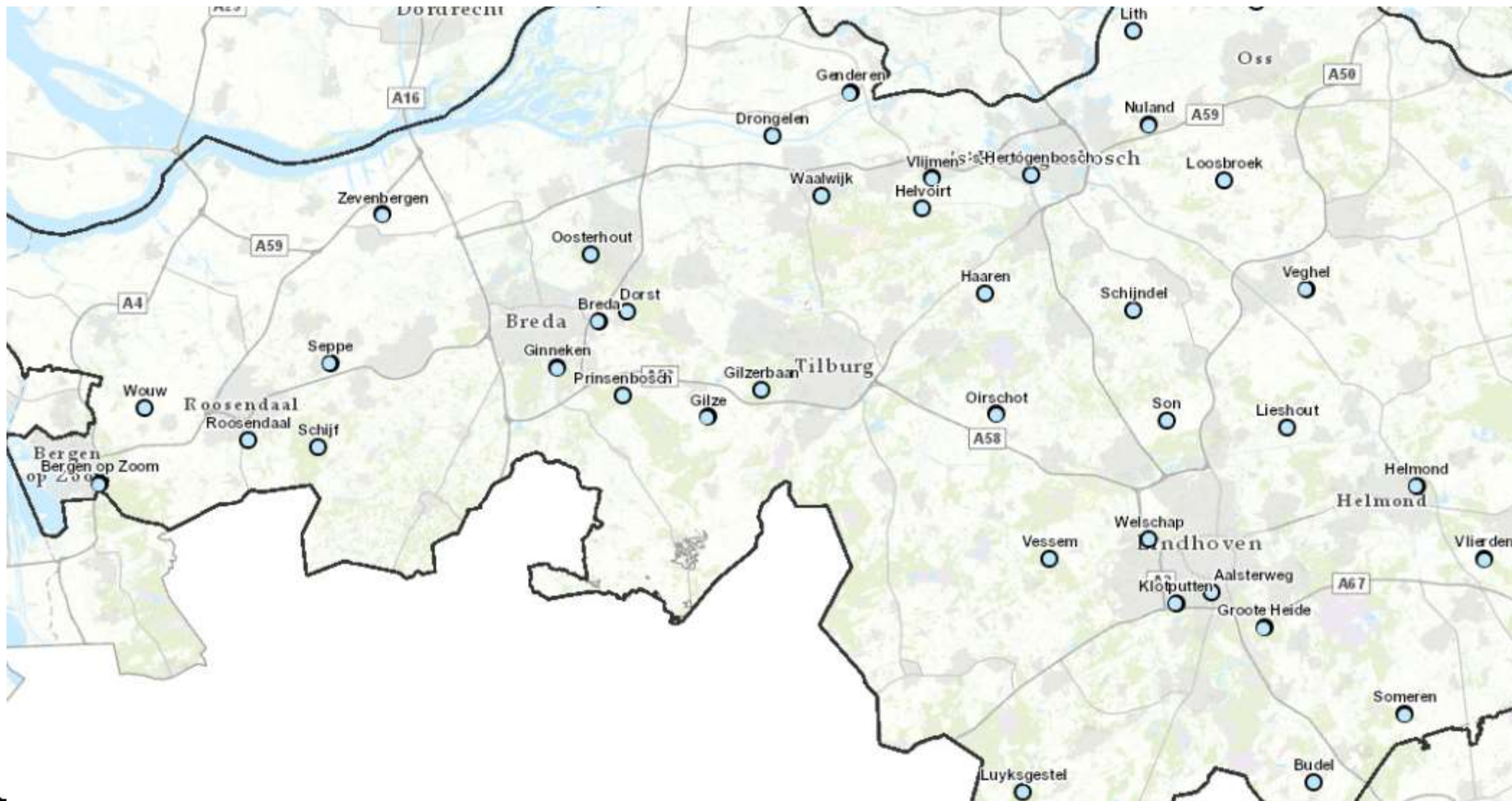
- Start
 - Aankondiging 2019: operationeel in 2020
 - Verzenden enquête – wat doen de pachters al voor duurzaamheid
- De reacties
 - 2 Informatieavonden + veel telefoontjes
 - Grootste deel van de pachters kwamen met informerende vragen
 - Positief!
 - Bijna iedereen doet mee

De praktijk

- Verschillende ambitieniveaus
- Eigen ideeën en ondernemerschap wordt gewaardeerd
- Schouwen – Agrarisch natuur collectief
- Opstart foutjes

voorbeeld: Nestbescherming in bosgebied

- Ideeën uit het veld: Afstand pachtperceel en huiskavel als input voor duurzaamheid

DOE MEE!

Waarom zou je het niet doen?

Meeuwis Millenaar

Ondernemerscoach en melkveehouder

Andrea Almasi
Provincie Noord-Brabant

Provincie Noord-Brabant

Groeiende belangstelling voor meer grond

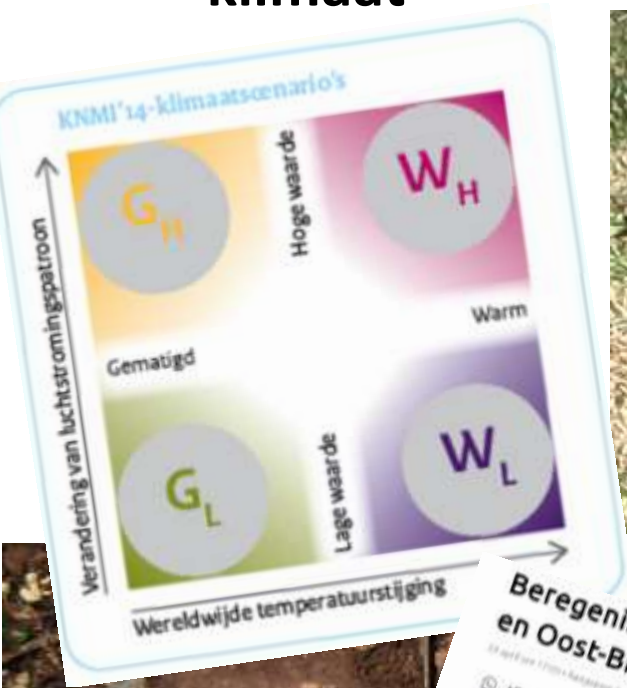
Gemotiveerde ondernemers met ambitie

Uitdagingen

klimaat

omgeving

GRONDREGELING

Koop-pachtregeling
voor agrarisch ondernemers
die omschakelen naar
natuurinclusieve landbouw

Voor wie?

- veehouders
- toekomstbestendig bedrijf
- ontwikkelen naar natuurinclusieve bedrijfsvoering

Ondernemerscoaches

Helpen geïnteresseerde ondernemers op
weg van huidig naar natuurinclusief bedrijf

Natuurinclusief businessplan

Businessplan

- Soms investeringen nodig doorontwikkeling

Adviescommissie toetst

- Ecologisch rendement
- Economisch rendement

Grondregeling

- 30 miljoen revolverend → 40 bedrijven 10 hectare erfpacht

Hoe werkt de grondregeling?

- ✓ Ondernemer verkoopt grond aan provincie
- ✓ Ondernemer krijgt voor 26 jaar erfpacht
- ✓ Marktconforme pachtprijs (canon)
- ✓ Voorwaarden pachtperceel:
 - Geen kunstmest;
 - Geen chemische bestrijdingsmiddelen;
 - Realiseren van een kruidenrijk grasland;
 - Veebezetting van maximaal 2 grootvee-eenheden per hectare.
- ✓ Geld verkoop grond investeren in transitie natuurinclusief.
- ✓ Na 26 jaar eerste recht van koop

Natuurinclusief, zo krijg je het (g)rond!

Aan de slag met duurzame gronduitgifte

GROEN
ONTWIKKEL
F O N D S
B R A B A N T

Provincie Noord-Brabant

Video

Provincie Noord-Brabant

00:00:01

10

30

00:02:04

Ambitiestatement duurzame gronduitgifte

9 partijen ondertekenen in 2017

Ambitiestatement Duurzame gronduitgifte

Wij hebben de ambitie om
het feitelijk gebruik van de gronden,
die wij verpachten of in gebruik geven,
te verduurzamen.
Wij willen dat realiseren door voorwaarden
te stellen aan de verpachting of het gebruik
van de gronden.

Verduurzamen betekent voor ons

- verbeteren van de bodemgesteldheid
- vergroten van de biodiversiteit
- verbeteren van de waterkwaliteit

Datum:

Organisatie:

Naam / Namen:

Functie(s):

Handtekening(en):

Welkom
in Brabant

www.brabant.nl

**16 nieuwe partijen
ondertekenen in 2020
ambitiestatement
duurzame gronduitgifte!**

**14 Brabantse gemeenten
a.s.r.
Brabant Water**

Wethouder Hans
Vereijken

Gemeente Landerd

Wethouders Carine Blom &
Martien Vromans

Samen met agrarisch ondernemers
Manon Van Balkom & Jos van Esch

Gemeente Haaren

Gemeente Sint Anthonis

Wethouders Wouter Bollen &
Huub Bellemakers

Wethouders Toine van
der Ven & Peter Pennings

Gemeente Vught

Gemeente Cranendonck

Wethouder Frans Kuppens

Wethouder
Mathijs Kuijken

Gemeente Bergeijk

Gemeente Veldhoven

Wethouder Jeroen Rooijakkers

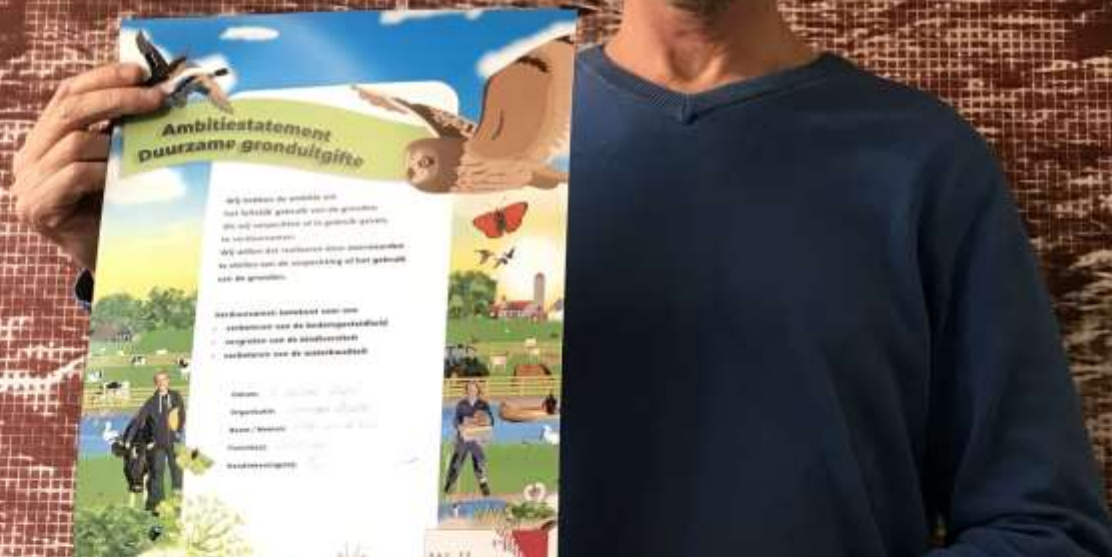
Gemeente Heusden

Wethouder Mart van der
Poel & Jan Coppelmans

Gemeente Eersel

Wethouder Léon Cox

Wethouder Peter van de
Wiel

Gemeente Boxtel

a.s.r real estate

Dick van den Oever
Directeur landelijk vastgoed
& Ronald Kramer
Rentmeester Zuid-Nederland

Brabant Water

Renate Rijken, Eric van de
Lockant en Mark Bartels

Gemeente Waalre

Wethouder Arno Uijlenhoet

Wethouders Mike van der
Geld & Roy Geers

Gemeente 's-Hertogenbosch

Wethouder Rien Wijdeven
& melkveehouder
Jos van den Hurk

Gemeente Bernheze

Wethouder Mario Jacobs &
Melkveehouder Kees Fonken

Gemeente Tilburg

Ambitiestatement Duurzame gronduitgifte

Wij hebben de ambitie om
het feitelijk gebruik van de gronden,
die wij verpachten of in gebruik geven,
te verduurzamen.
Wij willen dat realiseren door voorwaarden
te stellen aan de verpachting of het gebruik
van de gronden.

Verduurzamen betekent voor ons

- verbeteren van de bodemgesteldheid
- vergroten van de biodiversiteit
- verbeteren van de waterkwaliteit

Datum:

Organisatie:

Naam / Namen:

Functie(s):

Handtekening(en):

Welkom
in Brabant

www.brabant.nl

Gedeputeerde Peter Smit

Provincie Noord-Brabant

Provincie Noord-Brabant

Ook aan de slag?

- Website: www.duurzamegronduitgifte.nl
- Ambtelijk leernetwerk 'Duurzame gronduitgifte in de praktijk'
- Handreiking 'Aan de slag met duurzame gronduitgifte! - Lessen uit Brabant'

Contact: Andrea Almasi - aalmasi@brabant.nl